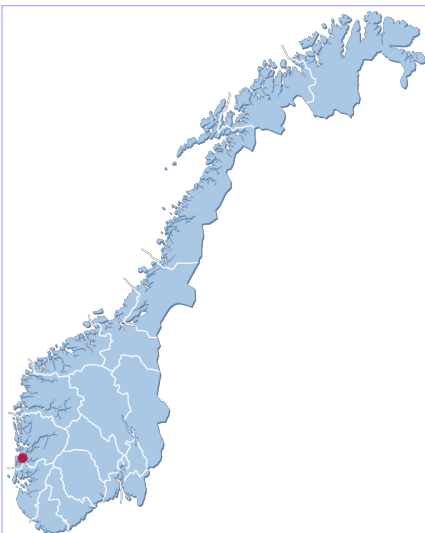
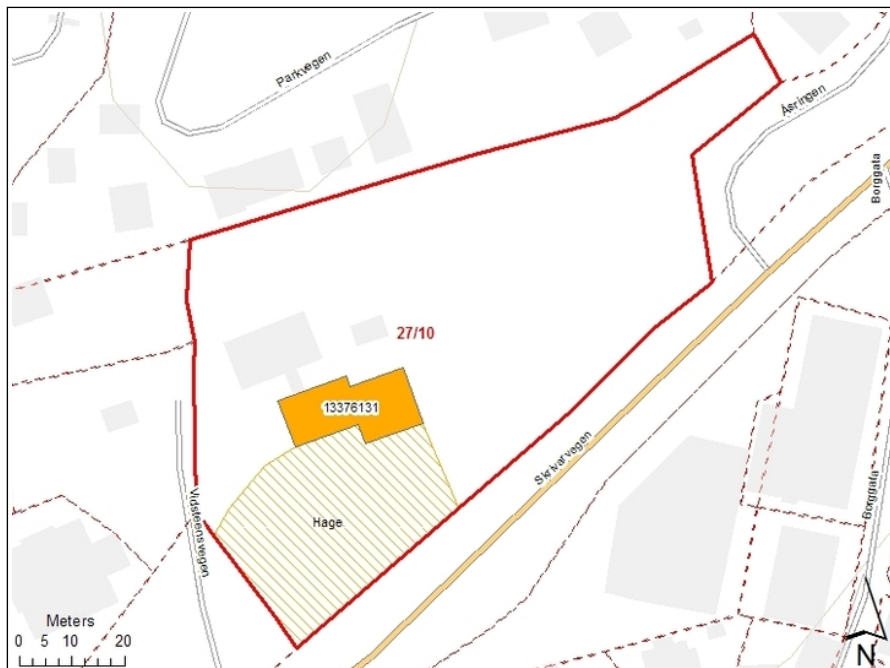

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Hordaland
Kommune:	1221/Stord
Opprinnelig funksjon:	Sakførerbolig
Nåværende funksjon:	Sorenskrivergård
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring
Totalt antall bygg:	2

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
1197	VIDSTEENSVEI, STORD	1862 - 1912	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Interiør/Utomhus	13376131	27/10

Vern kompleks

Formål:	Formålet er å bevare sorenskrivergården på Stord som representant for de mange sorenskrivergårdene som ble oppført av staten rundt år 1900. Det er videre et formål å bevare helheten i anlegget, med det preget bygningen og trolig hageanlegget fikk i ca 1912.
Begrunnelse:	Stord sorenskrivergård fremstår som en god representant for de mange sorenskrivergårdene som ble oppført rundt år 1900. Den standsmessige bygningen ligger høyt i terrenget omgitt av en pent opparbeidet hage som gir en oppstøttende virkning til bygningene. Eksponeringen mot omgivelsene, spesielt utsikten mot vågen og ned mot det gamle fengslet, speiler embetets posisjon i samfunnet. Eiendommen er regulert til vern i Stord kommune.
Omfang:	Eksteriør: Bygningen som i dag inneholder sorenskriverbolig (mot sørøst) og kontorer (mot sørvest). Interiør: Boligdelen med opprinnelige rom/deler av planløsningen og opprinnelige overflater og elementer. Vernet omfatter også den eksponerte, representative delen av hagen, avgrenset av Vidsteensvegen, Skrivervegen og sorenskrivergårdens sørvegg.

Beskrivelse kulturmiljø

Sorenskrivergården er i dag lokaler for Stord tingrett. Ligger i Vidsteensvegen sentralt i Leirvik på Stord.

Eiendommen har hatt sin historie knyttet til rettsvesenet helt siden 1860-årene. Den forholdsvis store hagen ble restaurert i 2002. Eiendommens areal er 5,7da.

Sorenskrivergårdene var representative anlegg. De bestod gjerne av en standsmessig bolig med kontoravdeling og hage. Bygningen lå gjerne tydelig eksponert.

Sorenskriveren utførte kontorarbeidet på sorenskrivergården, men rettsakene ble helst ført andre steder. Fra 1970-tallet ble det vanligere at rettsakene foregikk på sorenskrivergården og mange sorenskrivergårder ble da ombygd og fikk rettsaler.

I Stortingsmelding nr. 10, 1932, s.64, står det at Sunnhordland sorenskriverbolig, Orninggård, var innkjøpt ved kgl. res 1914 til Opplysningsvesenets fond. Hovedbygning oppført av tre i 2 etasjer samt uthusbygning, fjøs og naust.

Eiendomshistorikk

Sorenskriverembetet har lange tradisjoner i Norge. I 1848 opprettet Staten et fond for ervervelse av sorenskrivergårder. Sorenskrivergårdene tilhørte Opplysningsvesentes fond. I tiårene rundt år 1900 ble det bygd et stort antall sorenskrivergårder. I 1932 var tallet 67. I dag (2009) er tre av disse fortsatt i statlig eie. Foruten Sunnhordland sorenskrivergård på Stord er det Hardanger sorenskrivergård i Lofthus og Søre Sunnmøre tingrett i Volda.

1862: Bruksnummer 11 ble skilt ut fra Orninggard. Det første store stykket som ble skilt ut fra bruk nr 11 var bruk nr 10, dvs sorenskrivergården. Det ble kjøpt fra Søren Hagerup til sakfører J. Olsen i 1862. Før hørte det en større eiendom til dette bruksnummeret. Den første boligbyggingen på Leirvik tok til her. I dag er sorenskrivergården med hage det som er igjen av bruk nr 10.

1863-64 Fengselsbygningen med rettsbygning ble oppført like ved.

1912 - 1914: Den tidligere sorenskrivergården Kårevik solgt på auksjon i 1912 (i funksjon fra 1862 til 1912 da kontoret ble flyttet fra Kårevik til Leirvik).

I 1912 ble også den sorenskriverboligen vi ser på Orninggård i dag byggemeldt. Sorenskrivereiendommen var på ca.12 mål og lå fint til. Det ble bygd tilnærmet helt nytt hus på eiendommen med kontorrom, ildfast hvelv og romslig privatbolig for sorenskriveren.

1914: Innkjøpt ved kgl. resolusjon av 4 september 1914. I St.meld. nr 10 1932 s 64 er eiendommen oppført under Embedsgårder og embedsboliger m.v. tilhørende Opplysningsvesenets fond.

I ca 1992 ble en ny bakbygning for rettssaler og arkiv bygget og forbundet med kontor- og boligdel med en innglasset gangbru i 2. etasje.

2001: Opprustning av hagen.

Kilder:

Stord bygdebok bind II og III av Ola Høyland.

Stortingsmelding nr. 10, 1932, s. 64.

Plan for bygningsvern. Del av kommunedeplan for kulturminne og kulturmiljø. Framlegg 15.04.2009. (Side 37)

Verneverdige bygg

Byggnr: 1197

GAB nr: 13376131

Navn: VIDSTEENSVEI,
STORD

Oppført: 1862 - 1912

Utomhusanlegg

Elementnr: 1

Elementnavn: Mur

Beskrivelse: Hagen rundt
Sunnhordalands

Sorenskriverbolig ble
rehabilitert i 2001. Denne
gamle muren var ikke
synlig før, fordi østsiden av
eiendommen ikke var

opparbeidet som hage.

Muren er trolig rester etter
et gammelt fjøs, da
eiendommen tidligere
hadde gårdsdrift.

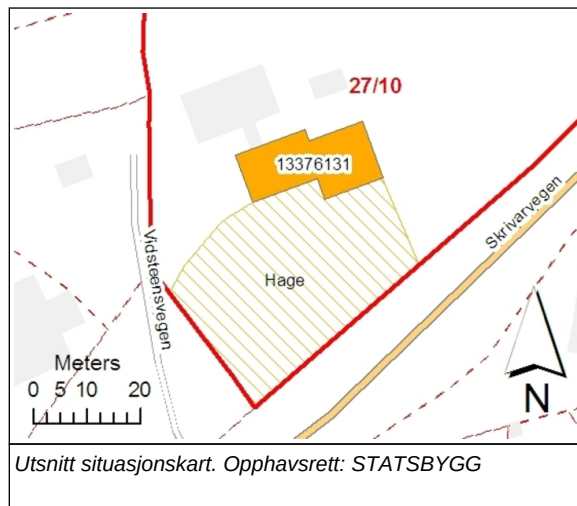
Fasade sør. Opphavsrett: Statsbygg.

Opphavsrett: Statsbygg

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG VEST
GAB nr:	13376131
Gnr/bnr:	27/10
Oppført:	1862 - 1912
Byggherre:	Ukjent
Arkitekt:	Ukjent
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Sorenskrivarbustaden er med i Bygningsverneplan for Stord av 12.12.1991, revidert i 2009 som del av kommunedelplan for kulturminne og kulturmiljø. Regulert til "vern av bygningar, administrative bygg", reguleringsplan R-65 Øvre Borgata, vedtatt 18.12.1997.
Vernestatus:	Annet vern: Eiendommen er regulert til vern i Stord kommune.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Den første boligen ble trolig bygget i 1862. Denne ble innlemmet i sorenskriverboligen ca 1912. Sørvest for boligdelen ligger kontordelen, som er ombygd og endret gjentatte ganger. Tilbygg som inneholder rettssaler oppført ca 1994 nord for for opprinnelig anlegg. Boligdelen rehabilitert 1997. En velholdt eiendom som er verneverdig både ved sin funksjon/posisjon på stedet og arkitektoniske kvaliteter. Interiørdetaljer i boligen er verneverdige. Ellers hele eksteriøret på boligdel og kontordel (ikke bakbygningen).

Bygningen er SEFRAK-registrert (SEFRAK-nr 004-130).

Sammendrag bygningshistorie

Eiendommen blir ombygd og tilbygd i 1912 til bruk for Sorenskriveren. Arkitekt Schau, Bergen, tegnet de nye delene og gir bygningen et nytt og enhetlig uttrykk.

Kilder:
Tegning i Statsbyggs arkiv.
St.meld. nr. 10, 1932, s. 64. (m fl årganger).

Bygningshistorikk

1901		På bilder av sorenskriverboligen fra 1901 ser en trolig saksfører J. Olsen bolig fra 1862, da han kjøpte bruket. Huset hadde dengang kun en etasje med loft.
1912		Den sorenskriverboligen vi ser i dag blei byggemeldt. Det ble bygd tilnærmet helt nytt hus på eiendommen, og med det menes nok at sakfører Olsens hus fra 1862 ble innlemmet i bygningen. På bilder fra 1912 ser en dette nokså tydelig. Nybygget innholdt kontorrom, ildfast hvelv og romslig privatbolig for sorenskriveren. Tegningene for nybygget var av arkitekt Schau, Bergen
1977		1. etasje og 2. etasje ble bygd om til kontorer, og med den romdelingen vi ser i dag.
1992		Ny bakbygning med rettssaler og arkiv ble bygd og forbundet med den eldre delen med en innglasset gangbru i 2. etasje. Bygningen er eksteriørt tilnærmet lik den eksisterende bygningen.
1994	1995	Mugg i kjeller oppdaget og tiltak i verksatt for å fjerne problemet.
1995	1996	Bygningen blir etterisolert.
1997		Ny ombygging/rehabilitering innvendig.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare sorenskrivergården på Stord som representant for de mange sorenskrivergårdene som ble oppført av staten rundt år 1900. Det er videre et formål å bevare helheten i anlegget, med det preget bygningen og trolig hageanlegget fikk i ca 1912.
Begrunnelse:	Stord sorenskrivergård fremstår som en god representant for de mange sorenskrivergårdene som ble oppført rundt år 1900, der også kombinasjonen av embete og bolig i samme bygning vises tydelig. I 2009 er denne århundrerlange tradisjonen der embetet utøves fra embetsboligen nesten slutt, og holdes kun i hevd på Stord. Den standsmessige bygningen ligger høyt i terrenget omgitt av en pent opparbeidet hage som gir en oppsluttende virkning til bygningene. Eksponeringen mot tettstedet, vågen og mot det gamle fengslet, speiler embetets posisjon.
Omfang:	Eiendommen er regulert til vern i Stord kommune. Eksteriør: Bygningen som i dag inneholder sorenskriverbolig (mot sørøst) og kontorer (mot sørvest). Interiør: Boligdelen med opprinnelige rom/deler av planløsningen og opprinnelige overflater og elementer. Vernet omfatter også den eksponerte, representative delen av hagen, avgrenset av Vidsteensvegen, Skrivervegen og sorenskrivergårdens sørvegg.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

BYGNING 1197 VIDSTEENSVEI, STORD

Kompleks 347 VIDSTEENSVEI, STORD

Interiør

Interiørnr: 01-01

Interiørnavn: Hall

Beskrivelse: Hall i sorenskriverens boligdel. Mange originale elementer og overflater, som trapp, dører med listverk, inngang/vindfang, brystning, taklampe, himling m.m.

Fasade sør. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade nord. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade øst. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade vest. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 1197 VIDSTEENSVEI, STORD

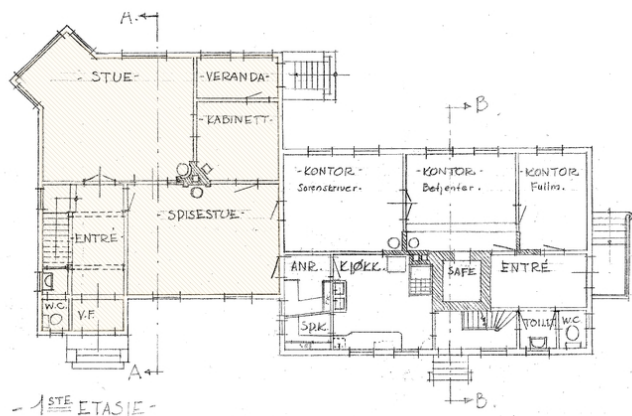
Kompleks 347 VIDSTEENSVEI, STORD

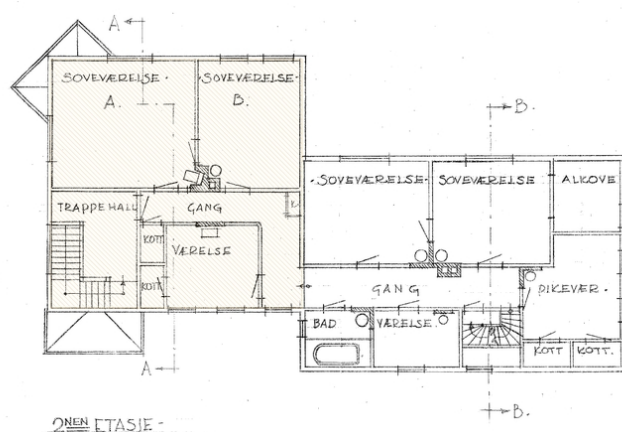
Nybygg fra 1990-åra, sørfasade. Opphavsrett: Statsbygg.

Detaljrik og tidstypisk villaarkitektur på boligdelen. Opphavsrett: Statsbygg

Plan 1. etg med skravur for vernet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

Plan 2. etg. med skravur for vernet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelige fasadetegninger 1912, slik de fortsatt er bevart. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelige dører, boligdelen. Opphavsrett: Statsbygg

BYGNING 1197 VIDSTEENSVEI, STORD

Kompleks 347 VIDSTEENSVEI, STORD

Hall i boligdelen. Opphavsrett: Statsbygg.